

Aspendos

II. BİLSEL ULUSLARARASI ASPENDOS BİLİMSEL ARAŞTIRMALAR KONGRESİ KONGRE KİTABI

29-30 HAZİRAN 2024

ANTALYA

<https://bilselkongreleri.com>

2. BİLSEL INTERNATIONAL ASPENDOS SCIENTIFIC RESEARCHES CONGRESS, 29-30 June, 2024 ANTALYA / TÜRKİYE

CONGRESS ID
CONGRESS TITLE

2. BİLSEL INTERNATIONAL ASPENDOS SCIENTIFIC RESEARCHES CONGRESS

DATE and PLACE
29-30 June, 2024
ANTALYA/ TÜRKİYE

GENERAL COORDINATOR
Dr. Bahar ALTUNOK

EDITOR
Doç. Dr. Ahmet USLU

ORGANIZING COMMITTEE
Chairman of the Organizing Committee
Doç. Dr. Ahmet USLU

University Academician Representative

Prof. Dr. Aitkul MAKHAYEVA/Abai Kazakh National Pedagogical University
Doç. Dr. Adem DOĞAN/Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi
Doç. Dr. Fatih KOÇYİĞİT/Dicle Üniversitesi
Dr. Ayten CANTAŞ BAĞDAŞ/Pamukkale Üniversitesi
Dr. Derya KARATAŞ/Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi-Türkiye
Dr. İbrahim PINARCI/Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi
Dr. Merdin DANIŞMAZ/Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi, Türkiye
Dr. Şermin KOÇYİĞİT/Dicle Üniversitesi

Members

Prof. Dr. Hassan ZARIOUH
Prof. Dr. Manole Cojocaru
Prof. Dr. Venelin TERZIEV
Doç. Dr. Ali AROUS
Doç. Dr. Rozina Khattak
Doç. Dr. Uğur DURAN
Dr. Ayesha Malik
Dr. Cansın CEYLAN
Dr. Ivan Pavlovic
Dr. S. Serdar PAZARLIOĞLU
Dr. Vo Trung Hau

PARTICIPANTS COUNTRY

Albania/Algeria/Azerbaijan/ Hungary/Georgia/India/Indonesia
İran/ Morocco/Nigeria/Moldava/Pakistan/Romania/Serbia/

ORGANIZATION
BİLSEL

<https://bilselkongreleri.com>

All rights of this book belong to ASTANA PUBLICATIONS. Authors are responsible both ethically and juridically
Release Date: 19 JULY 2024

Bu kitabın tüm hakları ASTANA YAYINLARI yayinevine aittir. Kitap ticari bir kar amacı gütmemektedir.
Yayın Tarihi: 19 TEMMUZ 2024

ISBN: 978-625-6501-92-8

SCIENTIFIC COMMITTEE

Prof. Dr. Hassan ZARIOUH
Mohammed I University, Oujda Morocco
Prof. Dr. Kiril Postolov
University Ss. "Cyril and Methdoius", Macedonia
Prof. Dr. Manole Cojocaru
Titu Maiorescu University, Romania
Prof. Dr. Özgür ALPARSLAN
Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Vatan KAVAK
Dicle Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Venelin TERZIEV
Russian Academy of Natural History, Moscow, Russia
Prof. Dr. Zariouh Hassan
Mohamed I University, Maroc
Doç. Dr. Adem DOĞAN
Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Ali AROUS
Djilali Bounaama University, Algeria
Doç. Dr. Bekir GÜRBULAK
Atatürk Üniversitesi, Türkiye
Associate Professor Daniela Matušiková
University of Prešov, Slovakia
Doç. Dr. Emine DAGTEKİN
Dicle Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Ergün AKTÜRK
Atatürk Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Fatih KOÇYİĞİT
Dicle Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Fuat LEBE
Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi
Assoc. Prof. Gergana Gozanska
Plovdiv University Paisii Hilendarski, Bulgaria
Doç. Dr. Halil İbrahim CEYLAN
Atatürk Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Hüseyin BOZ
Atatürk Üniversitesi- Türkiye
Doç. Dr. Ihor Ponomarenko
State University of Trade and Economics, Ukrayna
Associate professor Irina Manolescu
Alexandru Ioan Cuza University of Iasi, Romania
Doç. Dr. Kadir DELİGÖZ
Atatürk Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Mehmet İLKİM
İnönü Üniversitesi- Türkiye
Doç. Dr. Mehmet Veysi BABAYİĞİT
Batman Üniversitesi, Türkiye
Associate Professor Naseem Akhter
Shaheed Benazir Bhutto Women University, Pakistan
Doç. Dr. Recep BÜYÜKTOLU

Çankırı Karatekin Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Rozina Khattak
Shaheed Benazir Bhutto Women University, Pakistan
Associate Profesör Šambronská Kristína
University of Presov, Slovak Republic
Doç. Dr. Semra AY
Manisa Celal Bayar Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Tuba Erkaya KOTAN
Atatürk Üniversitesi- Türkiye
Doç. Dr. Uğur DURAN
İskenderun Teknik Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Yavuz Selim Kafkasyalı
Kafkas Üniversitesi- Türkiye
Doç. Dr. Yonca ALTINDAL
Balıkesir Üniversitesi, Türkiye
Prof. Ass. Dr. Venet SHALA
University of Prishtina "Hasan Prishtina", Kosova
Dr. Ananda Majumdar
Antarctic Institute of Canada, Canada
Dr. Andrea Imperia
Sapienza University of Roma, Italy
Dr. Anita Neziri
University of Tirana, Albania
Dr. Anitha Rajasekaran
Bharathi womens College, India
Dr. Ayesha Malik
Government College University Faisalabad, Pakistan
Dr. Ayten CANTAŞ BAĞDAŞ
Pamukkale Üniversitesi, Türkiye
Assistant Professor Beloufa NABIL
National Polytechnic School Oran, Algeria
Dr. Cansın CEYLAN
Kırklareli Üniversitesi, Türkiye
Dr. Chems Eddine Boukhedımı
University of Tizi Ouzou, Algeria
Dr. Chaimaa
University Ain CHOK, Morocco
Dr. Çağdaş Salih MERİÇ
Gaziantep Üniversitesi, Türkiye
Dr. Derya KARATAŞ
Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi- Türkiye
Dr. Ghanshyam Barman
Uka Tarsadia University, India
Dr. George Triantafyllou
Hellenic Mediterranean University, Greece
Dr. Hamid GADOURI
University of Djillali Bounaama-Khemis Miliana, Algeria
Dr. Hasbi KIZILHAN

2. BİLSEL INTERNATIONAL ASPENDOS SCIENTIFIC RESEARCHES CONGRESS, 29-30 June, 2024 ANTALYA / TÜRKİYE

Süleyman Demirel Üniversitesi, Türkiye
Dr. Ivan Pavlovic
Scientific Institute of Veterinary Medicine of Serbia,
Serbia
Dr. İbrahim PINARCI
Bilecik Şeyh Edebali Üniversitesi, Türkiye
Dr. Le Thi Minh
Thu Dau Mot University, Vietnam
Dr. K.R. Padma
Sri Padmavati Mahila Visvavidyalayam (Women's)
University Tirupati, India
Dr. Merdin DANIŞMAZ
Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi, Türkiye
Dr. Mehmet Senan YILMAZ
Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi, Türkiye
Dr. Mohammed BENTAHAR
University Moulay Tahar of Saida, Algeria
Associate Professor Mohammad Jaafar Chamankar
Urmia University, Iran
Dr Mohammed BENTAHAR
University Moulay Tahar of Saida, Algeria
Dr. Muhammad Faisal
Allama Iqbal Open University, Pakistan
Dr. Muhammad Umar Bello

Abubakar Tafawa Balewa University, Nigeria
Dr. Muhammet Yasin ELİTOK
Çankırı Emniyet Müdürlüğü
Dr. Nabila Sher Mohammad
Khyber Girls Medical College, Pakistan
Dr. Niyazova Gulzhan
Khoja Akhmet Yassawi International Kazakh-Turkish
University, Kazakhstan
Dr. Nurten Ebru ÖZDEMİR
Bitlis Eren Üniversitesi, Türkiye
Dr. Pius Nyatrimoh Ezekiel
Federal University Wukari Taraba State, Nigeria
Dr. Ristina Siti Sundari
University of Perjuangan Tasikmalaya, Indonesia
Dr. Samira Boumous
Souk ahras university, Algeria
Dr. S. Serdar PAZARLIOĞLU
Marmara Üniversitesi, Türkiye
Dr. Şermin KOÇYİĞİT
Dicle Üniversitesi, Türkiye
Dr. Vo Trung Hau
HUTECH University, Vietnam
Dr. Yasmına Kellouche
Djilali Bounaama University, Algeria

SÜREKLİ UMUT DUYGUSU ÖLÇEĞİ'NİN TÜRKÇEYE UYARLANMASI: GEÇERLİK VE GÜVENİRLİK ÇALIŞMALARININ YAPILMASI

Nihal DERMAN ÖZBAKIR,
Prof. Dr. Halil EKŞİ
nihalderman98@gmail.com

Marmara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Anabilim Dalı,
İstanbul, Türkiye

Özet

Bu çalışmanın amacı Feldman ve Jazaieri (2024) tarafından geliştirilen Sürekli Umut Duygusu Ölçeğini Türkçeye uyarlamaktır. Araştırmanın çalışma grubunu 18-62 yaş arası yetişkin oluşturmaktadır. Çalışmada 300 kişiden veri toplanmıştır. Ölçeğin Türkçeye uyarlanmasında çeviri-tekrar çeviri yöntemi kullanılmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak Sürekli Umut Duygusu Ölçeği ve Sürekli Umut Ölçeği kullanılmıştır. Ölçeğin faktör yapısı doğrulayıcı faktör analizi ile ölçülmüştür. Doğrulayıcı faktör analizi sonuçlarına göre modelin kabul edilebilir uyum gösterdiği görülmüştür. Doğrulayıcı faktör analizi uyum indeksleri incelendiğinde GFI= .99, AGFI= .98 RMR= .03, NFI= .99, RFI= .99, CFI= 1.00, RMSEA= .00 olarak hesaplanmıştır. Ölçeğin tamamı için Cronbach alfa iç tutarlılık güvenirlik kat sayısı .912 olarak bulunmuştur. Sürekli Umut Duygusu Ölçeği ve Sürekli Umut Ölçeği arasında olumlu yönde anlamlı bir ilişki olduğu ortaya konmuştur. Ölçüt bağıntılı geçerlik kabul edilebilir düzeydedir. ($r: .585, p<0.05$) Araştırmanın sonuçlarına bakıldığında Sürekli Umut Duygusu Ölçeğinin Türkçe formunun psikometrik özellikleri kabul edilebilir düzeyde bulunmuştur. Ölçeğin yetişkinlerin sürekli umut duygusu düzeylerinin ölçümünde kullanılabilir bir araç olduğu sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: sürekli umut duygusu, doğrulayıcı faktör analizi, geçerlik, güvenirlik

Abstract

The aim of this study is to adapt the Continuous Sense of Hope Scale developed by Feldman and Jazaieri (2024) into Turkish. The study group of the research consists of adults between the ages of 18-62. Data were collected from 300 people. The translation-retranslation method was used in the adaptation of the scale into Turkish. The data collection tools of the study were Continuous Sense of Hope Scale and Continuous Hope Scale. The construct validity of the scale was examined by confirmatory factor analysis. According to the results of the analysis, the model showed acceptable fit. When the confirmatory factor analysis fit indices were examined, GFI= .99, AGFI= .98, RMR= .03, NFI= .99, RFI= .99, CFI= 1.00, RMSEA= .00. The reliability of the entire scale was calculated as Cronbach's alpha internal consistency coefficient of .912. It was determined that there was a significant and positive relationship between the Sense of Continuous Hope Scale and the Continuous

Hope Scale. Criterion validity is at an acceptable level. ($r: .585, p<0.05$) Considering the results of the study, the psychometric properties of the Turkish form of the Continuous Sense of Hope Scale were found at an acceptable level. It was concluded that the scale is a tool that can be used to measure adults' sense of hope.

Keywords: sustained sense of hope, confirmatory factor analysis, validity, reliability

1.GİRİŞ

Psikoloji biliminin evrimi, insan davranışlarının anormal ve problemlili yönlerine odaklanarak başlamıştır. İnsan davranışlarındaki eksikliklere, hastalıklara, hastalıkların tedavisine ve anormalliklere vurgu yapılmıştır. Ancak zaman içerisinde gelişen birçok bilim dalı gibi psikoloji bilimi de gelişim ve değişim göstermeye başlamıştır. Bu gelişim ve değişim anlayışı, psikoloji alanında bir paradigma değişikliğine işaret etmiş ve araştırmacıların ilgisini pozitif psikolojiye çekmiştir (Seligman, 2000). 1990'lı yıllarda pozitif psikolojinin yükselişiyle, insanın sahip olduğu olumlu özelliklere ve pozitif duygulanımlara vurgu yapan araştırmalar artış göstermiştir.

İnsanlığın varlığından itibaren umut kavramı üzerine konuşulan bir konudur. Psikoloji biliminin ilk yıllarında, umut kavramı yerine hastalıklarla bağlantılı olarak "umutsuzluk" kavramı üzerinde durulmuştur (Ekland, 1991; Herth, 1992). Pozitif psikolojinin gelişimiyle birlikte, öznel iyi oluş, mutluluk ve umut gibi kavramlar öne çıkmaya başlamıştır (Atik ve Kemer, 2009). Umut kavramı, pozitif psikolojide kullanılan iyi oluş kavramları için önemli bir yordayıcı olarak araştırmalarda yer almaya başlamıştır (Atik ve Kemer, 2009).

Kuramcılar umudu farklı şekillerde tanımlamışlardır. Frank (1968), umut kavramını, insanı harekete geçiren ve motive eden bir özellik olarak tanımlar. Zournazi (2004), umudun, insanın dünyaya olan inancını ve hayatın yaşamaya değer olduğu görüşünü yansıtan temel bir insan durumu olduğunu ifade eder. Bloch (2007) ise umudu, bir beklenti duygusu olarak tanımlar ve rahatlatıcı bir etkisi olduğunu belirtir. Umut, dünyaya ve geleceğe uyum sağlamak amacıyla insana güven veren, bireyin hayatta anlam bulmasını sağlayan, psikolojik iyi oluş ve öznel iyi oluş kavramlarını destekleyen ve bireyin başkalarıyla ilişkilerini devam ettirmesine yardımcı olan dinamik bir süreçtir.

Umut kavramı, bilişsel bir durum mu yoksa duyuşsal bir durum mu olduğu tartışılan bir konudur. Stotland'a (1969, akt. Snyder, 1995) göre umut kavramı "bir amaca ulaşmak için sıfırdan daha büyük bir beklentidir." Hedefe ulaşma konusundaki insanın aklındaki olasılık, umudun düzeyini belirler. Staats ve Stassen (1985) ise umut kavramını, olumlu beklentilerin olumsuz beklentilerden fazla olması olarak tanımlar. Genel olarak, kuramcılara göre umut kavramı olumlu bir beklenti olarak kabul edilir. Umudun bilişsel yönünün ağır

olduğunu vurgulayan bir diğer araştırmacı ise Folkman'dır (2010). Folkman'a göre, umudun bilişsel yönü baskındır ve bilgi ile amaçları içerir.

Umut kavramının bilişsel yönünün baskın olduğunu söyleyenlerin yanında duygu olduğunu ifade eden araştırmacılar da mevcuttur. Averill, Catlin ve Chon (1990, akt. Snyder, 1995) umudun düşünceleri yönlendiren ve çevreden etkilenen bir duygu olduğunu ifade eder. Umut duygusu (Steen, 2004) insanın hayatında memnuniyete yol açan bir duygudur.

Umut kavramının hem bilişsel hem de duygusal boyutu olduğunu vurgulayan araştırmacılar da bulunmaktadır. Snyder ve arkadaşları, 1991 yılında ortaya koydukları "umut teorisi" kavramıyla bu durumu vurgulamışlardır. Snyder ve arkadaşlarına göre, umut insanların amaçları doğrultusunda eyleme geçirme güdüsü (agency) ve amaçlara ulaşma yollarıdır (pathways). Umut, duygusal boyut (agency) ve düşünsel boyut (pathway) olmak üzere iki bileşenden oluşmaktadır. Duygusal boyutta insanın kendi amaçlarına ulaşmak için güç hissetmesiyle beraber, düşünsel boyutta bu amaçlara ulaşmak için düşünme süreci bulunmaktadır. Her iki boyut da birbirini karşılıklı ve olumlu yönde etkileyen bir sistemdir (Snyder ve diğerleri, 2006).

Ekland (1991) gibi araştırmacılar, umudu çok boyutlu bir kavram olarak ele almış ve altı farklı boyutunu tanımlamıştır. Bu boyutlar, umudun karmaşık yapısını ve farklı yönlerini açıklamak için kullanılmaktadır. Bu boyutlar şöyledir:

- 1- Bilişsel boyut
- 2- Zaman boyutu
- 3- Genel durum
- 4- Birleştirici boyut
- 5- Davranışsal boyut
- 6- Duygulanım boyutu

Bu çalışmanın amacı, umut duygusunun sürekli boyutunu ölçmek için geliştirilen ölçeğin orijinal formdan Türkçeye uyarlanması ve geçerlik ve güvenilirlik çalışmalarını yapmak, umut kavramının Türkiye'deki araştırmalarda daha etkin bir şekilde ölçülmesine katkı sağlamaktır. Bu amaca uygun olarak bu çalışmada şu sorulara cevap aranmıştır:

- 1- Sürekli Umut Duygusu Ölçeği Türk kültürüne uygun mu ve uygunluğunu test etmek için hangi adımlar izlenmelidir?
- 2- Sürekli Umut Duygusu Ölçeğinin geçerlik ve güvenilirliğini test etmek için hangi yöntemler kullanılmalıdır?

- 3- Ölçeğin toplum üzerindeki etkilerini görmek amacıyla hangi veri toplama araçları kullanılmalıdır?
- 4- Ölçeğin Türkçe versiyonunun psikometrik özellikleri nelerdir?
- 5- Ölçeğin kullanılabilirliği ve uygulanabilirliği hakkında nasıl bulgular elde edilebilir?
- 6- Ölçeğin Türk toplumunda kullanılması araştırmalarda umut kavramının ölçülmesine nasıl katkı sağlayabilir?

1.2. Araştırmanın Önemi

Umut kavramı, psikoloji literatüründe 1960'lı yıllardan itibaren önemli bir konu olarak ele alınmıştır. Bu kavramın sağlıklı bireylerin yanı sıra psikolojik sorunlar yaşayan kişiler için de büyük bir önemi vardır, çünkü umut, sorunlarla başa çıkma süreçlerinde kritik bir rol oynamaktadır. Zaman içinde, umudun tanımlanabilir ve ölçülebilir bir kavram haline gelmesi, araştırmacılar için giderek daha fazla önem kazanmıştır (Snyder, 1995; Snyder, 2000).

Literatürde yapılan çalışmalar, umudun hastalıklarla mücadelede ve kronik hastaların yaşam süresi ve yaşam kalitesi üzerinde olumlu etkilerinin olduğunu vurgulamıştır (Miller, 2007; Stoner, 2004). Bu nedenle, umudun düzeyini belirlemeye yönelik çalışmalar hem sağlıklı bireyler hem de hastalığı olan kişiler üzerinde yoğunlaşmıştır. Bu çerçevede, birçok ölçek geliştirilmiş ve Türkçe'ye uyarlanmıştır. Örneğin: Bütünleyici umut ölçeği 2013 yılında Sarıçam ve Akın tarafından, Sürekli umut ölçeği 2015 yılında Bacanlı ve Tarhan tarafından Türkçeye uyarlanmıştır.

Bu çalışma, psikoloji alanında umut kavramıyla ilgili yapılan araştırmalara yeni bir boyut eklemekte ve bu alandaki bilgi eksikliğini gidermeye yönelik bir adım olacaktır. Ölçeğin az sayıda madde içermesi, uygulanabilirliği açısından alan yazınına olumlu bir katkı sağlayacaktır.

Araştırmanın hedef kitlesi, Türk kültüründe umut kavramını değerlendirmek ve ölçmek isteyen akademisyenler, psikolog ve psikolojik danışmanlardır. Ayrıca, umut kavramının Türk toplumu üzerindeki etkilerini anlamak ve psikolojik sağlamlık üzerine çalışan profesyoneller de bu çalışmadan faydalanabilir.

2.YÖNTEM

2.1. Çalışma Grubu

Araştırmada iki farklı çalışma grubundan veri toplanmıştır. İlk grup olarak 84 kişiye ölçüt bağıntılı geçerliği ölçmek amacıyla Sürekli Umut Duygusu Ölçeği ve Sürekli Umut Ölçeği uygulanmıştır. Bu araştırmaya katılan kişilerin yaşları 18-50 yaş arasındadır ve araştırma katılan kişiler rastgele belirlenmiş kişilerden oluşmuştur. İkinci grup olarak 300 kişiye yapı geçerliği ve güvenilirliğini test etmek amacıyla Sürekli Umut Duygusu Ölçeği uygulanmıştır. Araştırma katılan kişiler 18 yaş ve üzerini oluşturmaktadır. Bu kişilerin yaşları 18-62 arasında değişmektedir. Ölçeklerin uygulaması Google Forms aracılığı ile yapılmıştır.

2.2. Veri Toplama Araçları

Sürekli Umut Duygusu Ölçeği (TEHS): Feldman ve Jazaieri(2024) tarafından umudu bir duygu olarak değerlendirmek ve Snyder'in (2002) umut teorisinde belirtilen "duygu setini" ölçmek amacıyla geliştirilmiştir. Ölçek geliştirme çalışmaları 3 aşamalı gerçekleştirilmiştir. İlk çalışmada TEHS içim madde geliştirme ve pilotaj uygulamaları yapılmıştır. Snyder'in umut teorisinde üç tema yer almaktadır ve TEHS geliştirilirken her bir alt tema için 5 madde oluşturulmuştur. İkinci çalışmada açımlayıcı faktör analizi yapılmış ve madde sayısı on beşten altıya inmiştir. Son çalışmada faktör yapısını değerlendirmek için doğrulayıcı faktör analizi yapılmıştır. Bu analize göre toplam varyansı %69,60'ını açıklayan tek faktör yükü bulunmuştur. Üçüncü çalışmada ise ölçeğin güvenilirliğini ölçmek amacıyla Cronbach alfa kat sayısı .96 olarak hesaplanmıştır.

Ölçme aracı 8'li Likert tipi (1: Kesinlikle Yanlış, 2: Çoğunlukla Yanlış, 3: Kısmen Yanlış, 4: Nadiren Yanlış, 5: Nadiren Doğru, 6: Kısmen Doğru, 7: Çoğunlukla Doğru, 8: Kesinlikle Doğru) olarak derecelendirilmiştir. Toplam SUDÖ puanı 6 maddenin toplanmasından elde edilir ve daha yüksek puanlar daha fazla umut duygusunu gösterir.

Sürekli Umut Ölçeği (SUÖ): Bireylerin sürekli umut düzeylerini ölçmek amacıyla 15 yaş üzeri için Snyder(1991) tarafından geliştirilmiştir. Ölçek 12 maddeden ve iki alt boyuttan oluşmaktadır. Alt boyutlar Alternatif Yollar Düşüncesi ve Eyleyici Düşünce olarak adlandırılmıştır ve her biri dört maddeden oluşmaktadır. Her iki alt boyutta da maddelerin biri geçmişe iki madde şimdiki zamana diğer madde gelecek zamana ilişkin ifadeleri içermektedir. Kalan maddeler ise umutla ilgili olmayan dolgu maddelerinden oluşmaktadır. Ölçekte 3,5,7,11. maddeler dolgu maddeleri, 1,4,6,8. maddeler alternatif yollar düşünce alt boyutu maddeleri ve 2,9,10,12. maddeler eyleyici düşünce alt boyutunun maddeleridir.

Ölçme aracı 8'li Likert Tipi (1: Kesinlikle Yanlış, 2: Çoğunlukla Yanlış, 3: Oldukça Yanlış, 4: Biraz Yanlış, 5: Biraz Doğru, 6: Oldukça Doğru, 7: Çoğunlukla Doğru, 8: Kesinlikle Doğru) olarak derecelendirilmiştir. Ölçek puanlanırken dolgu maddeleri puanlanmamakta, alternatif yollar ve eyleyici düşünce alt boyutlarından ortaya konan puanlar toplanarak toplam puan elde edilir.

Ölçeğin iç tutarlık katsayıları hesaplanmıştır. Ölçeğin toplamı için katsayı .74 ile .84 arasındadır. Alt boyutların iç tutarlıkları hesaplandığında, alternatif yollar düşüncesi alt boyutu için .63 ile .80 hesaplandığında eyleyici düşünceler alt boyutu için .71 ile .76, arasında olduğu bulunmuştur. Güvenirlik için test tekrar test tekniği kullanılmıştır. 3 hafta, 8 hafta ve 10 hafta aralıklarla ölçümler yapılmıştır. Ölçeğin güvenirlik katsayıları 3 hafta aralıklarla yapılan ölçümlerde kat sayı .85, 8 hafta aralıklarla yapılan ölçümlerde .73 ve 10 hafta aralıklarla yapılan ölçümlerde .76 olarak bulunmuştur.

Ölçeğin yapı geçerliği doğrulayıcı faktör analizi ile incelenmiştir. Modele uyum gösterip göstermediği bakılmıştır. Analiz sonuçlarına göre kabul edilebilir sonuçlar elde edildiği görülmüştür. Doğrulayıcı faktör analizi sonucu uyum indeksleri $GFI = .96$, $AGFI = .92$, $RMR = .08$, $NFI = .94$, $RFI = .90$, $CFI = .96$ ve $RMSEA = .077$ olarak hesaplanmıştır.

2.3. İşlem

Sürekli Umut Duygusu Ölçeğinin uyarılama çalışmaları için ölçeği geliştiren araştırmacılara e-posta atılmış ve izinler alınmıştır. Ölçeğin uyarlanması sürecinde İngilizce alanında uzman altı kişi tarafından ölçeğin Türkçeye çevirisi yapılmıştır. Yapılan çeviriler sonucunda rehberlik ve psikolojik danışmanlık alanında yüksek lisans yapan öğrencilerin oluşturduğu üç kişilik panel tarafından her bir madde karşılaştırılarak ölçeğin Türkçe formu oluşturulmuştur. Türkçe form önceki çeviri sürecinde rol alan uzmanlardan bağımsız olarak iki uzman tarafından İngilizceye çevrilmiş ve Türkçe form düzenlenmiştir. Oluşturulan Türkçe formun dil ve üslup açısından anlaşılabilirliğinin kontrolü için 10 kişilik üniversite öğrencisine pilot çalışma yapılmış ve öneriler doğrultusunda düzenlemeler yapılarak ölçeğe son hali verilmiştir. Türkçe formun son hali dil uzmanı tarafından kontrolü sağlanmıştır. Ölçeğin ölçüt bağıntılı geçerliğini ölçmek amacıyla Sürekli Umut Ölçeğini Türkçeye uyarlayan uzmanlardan gerekli izinler alınmış ve ölçeklerin uygulaması çevrimiçi uygulamalar üzerinden gerçekleştirilmiştir.

Sürekli Umut Duygusu Ölçeğinin geçerlik çalışmaları kapsamında yapı geçerliğine ve ölçüt geçerliğine bakılmıştır. Yapı geçerliği çalışması için doğrulayıcı faktör analizi yapılmıştır. Doğrulayıcı faktör analizinde model ile uyumuna bakmak amacıyla Ki-Kare Uyum testi, Normlaştırılmış Uyum Testi(NFI), Karşılaştırmalı Uyum Testi (CFI), Yaklaşık Hataların Ortalama Karekökü(RMSEA), Uygunluk İyi Oluş Testi (GFI), Düzeltilmiş Uygunluk İyi Oluş testi (AGFI), Ortalama Hataların Karekökü(RMR), Göreli Uyum Testi (RFI) incelenmiştir.

Sürekli Umut Duygusu Ölçeği orijinal formun geliştirilmesi sürecine paralel olarak ölçüt bağıntılı geçerliği için SUDÖ ve SUÖ'nün ilişkisine bakılmıştır. Ölçeğin güvenilirliği Cronbach Alfa iç tutarlık kat sayısı hesaplanarak elde edilmiştir. Yapılan tüm analizler SPSS 27.0 programı kullanılarak elde edilmiştir.

3.BULGULAR

Yapı Geçerliği

Faktör Analizi

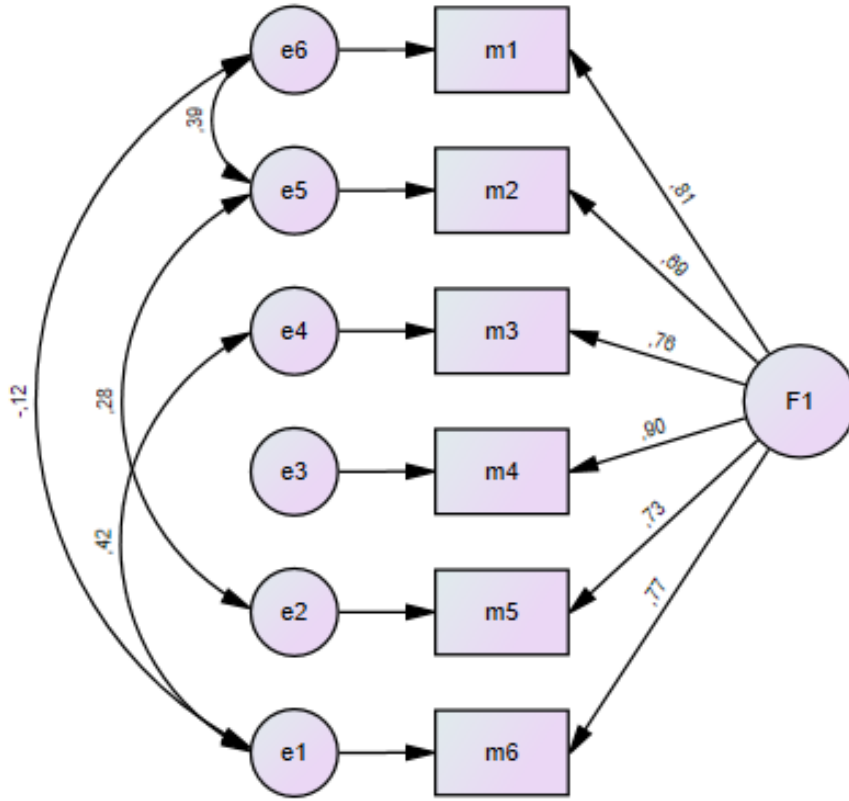
SUDÖ'nün yapı geçerliği doğrulayıcı faktör analizi (DFA) ile incelenmiştir. Ölçeğin faktör yapısının uygulanan katılımcılarda doğrulanıp doğrulanmayacağını ölçmek amacıyla DFA yapılmıştır. DFA araştırmacının belirlediği teorik modellerle gözlemlenen verilerin ne derece uyumlu olduğunu test etmede kullanılan bir analiz yöntemidir (Kalender, 2017). Doğrulayıcı faktör analizinde uyum indekslerinin kabul edilebilir aralıkları modelin uyum gösterip göstermediğini görmek için önem arz etmektedir. Doğrulayıcı faktör analizi uyum indeksleri incelendiğinde GFI= .99, AGFI= .98 RMR= .03, NFI= .99, RFI= .99, CFI= 1.00, RMSEA= .00 olarak hesaplanmıştır. Tablo 1'de uyum göstergesi ölçütleri ve indeks değerleri aktarılmıştır.

Tablo1. *Uyum İndeksleri Değerleri*

Model	Mükemmel Uyum Göstergesi Ölçütleri	Kabul Edilebilir Uyum Göstergesi Ölçütleri (Köklü, Çokluk, Büyüköztürk, 2012)
X^2/sd	.75	$3 < X^2/sd \leq 5$
GFI	.99	$.90 \leq GFI$
AGFI	.98	$.90 \leq AGFI$
RMR	.03	$.05 < RMR \leq .08$
NFI	.99	$.90 \leq NFI < .95$
RFI	.99	$.90 \leq RFI$
CFI	1.00	$.90 \leq CFI < .95$
RMSEA	.00	$.05 < RMSEA \leq .08$
AIC	35.75,	
ECVI	.120	

Tablo 1'de aktarılan uyum indeksleri incelendiğinde elde edilen tüm değerler mükemmel uyum gösterdiği görülmektedir (Büyüköztürk, 2012). AIC ve ECVI değerlerinin ideal değerleri olmamakla birlikte diğer modellerle karşılaştırma yapmak amacıyla kullanılan değerlerdir. Ne kadar düşük değerlere sahip olurlarsa o kadar uyum gösterdiği söylenebilir (Büyüköztürk, 2012).

Doğrulayıcı faktör analizinde AMOS programıyla elde edilen model Şekil 1.de gösterilmiştir.

Şekil 1. Modifikasyon yapılmaması sonucu SUDÖ'ne ait path diyagramı ve parametre tahminleri

Şekil 1 incelendiğinde ölçeğin tek faktörlü olduğu tüm yüklerin bu faktörde toplandığı görülmektedir. Maddeler arası ilişki incelendiğinde değerlerin .69, .73, .76, .77, .81, .90 olarak bulunmuştur. Çıkan değerler maddeler arasında pozitif yönde yüksek ilişkilerin olduğunu göstermektedir. Modifikasyon çalışması için hata değerleri arasındaki ilişkiler incelenmiştir. Hata değerleri arasında çıkan ilişkiler-.12, .28, .39 ve .42 çıkmıştır. Hatalar arası kovaryansların düşük düzeyde anlamlı pozitif ve negatif değerler gösterdiği görülmektedir ($p < 0.05$). Hatalar arası kovaryansların yüksek olması istenen bir durum değildir İdeal olan hata değerleri arasındaki kovaryansların sıfıra yakın olmasıdır. Düşük çıkan değerler hata değerleri arasında bağımsızlık olduğunu gösterir (Büyüköztürk, 2012).

Ölçüt Bağımlı Geçerlik

Ölçüte dayalı geçerliği belirlemek amacıyla 84 yetişkin bireye Sürekli Umud Duygusu Ölçeği ve Sürekli Umud Ölçeği uygulanmıştır. Tablo 2'de Sürekli Umud toplam puanları ile Sürekli Umud Duygusu toplam puanları aktarılmıştır.

Tablo2. SUDÖ'nün SUÖ ile Korelasyonu

Değişkenler	Sürekli Umut
Sürekli Umut	.585
Duygusu	

$p < 0.05$

Tablo 2'de ölçüt bağıntılı geçerlik kapsamında ölçekler arasındaki ilişki ($r = .585$; $p < 0.05$) olarak bulunmuştur. Çıkan sonuca göre ölçeklerin toplam puanları arasında orta düzeyde pozitif yönde anlamlı ilişki vardır.

Güvenirlilik

Sürekli Umut Duygusu Ölçeğinin güvenirliliğini ölçmek için Cronbach Alfa iç tutarlık kat sayısı hesaplanmıştır. .912 olarak sonuç bulunmuştur. Yapılan analizler sonucunda Türkçeye uyarlanan Sürekli Umut Duygusu Ölçeğinin orijinali ile tutarlı bir yapıda olduğu, psikometrik özelliklerinin tatmin edici düzeyde olduğu ve ülkemiz koşullarında geçerli ve güvenilir bir araç olduğu sonucuna varılmıştır.

4. TARTIŞMA ve SONUÇ

Bu çalışmanın amacı, umut duygusunun sürekli boyutunu ölçmek için Feldman ve Jazaieri(2024) tarafından geliştirilen Sürekli Umut Duygusu Ölçeğinin Türkçeye uyarlanması ve geçerlik-güvenirlilik çalışmalarının yapılmasıdır. Bu çalışmaya 18-62 yaş arasında 300 yetişkin katılmıştır. SUDÖ'nün Türkçeye uyarlanması için öncelikle gerekli izinler alınmış ve çeviriye geçilmiştir. Bu yöntemde çeviri- tekrar çeviri yöntemi denmektedir. İngilizce alan uzmanlar tarafından ölçeğin orijinal formu Türkçeye çevrilmiştir. Ardından farklı İngilizce alan uzmanları tarafından İngilizceye geri çevrilmiştir. Çeviriler sonucunda formlar karşılaştırılmış alan uzmanlarının görüşlerine sunulmuş ve ardından Türkçe formun hali verilmiştir.

Ölçeğin geçerliği yapı geçerliği ve ölçüt geçerliği ile incelenmiştir. Yapı geçerliği doğrulayıcı faktör analizinde ortaya çıkan uyum indeksleri incelendiğinde ölçeğin modelle kabul edilir düzeyde uyum gösterdiği görülerek incelenmiştir. Ölçeğin geçerli ve güvenilir bir ölçekle arasındaki ilişki bakılarak ölçüt bağıntılı geçerliği incelenmek istenmiştir. Bu amaçla Sürekli Umut Ölçeği ile aralarındaki ilişkiye bakılmıştır. Analizler sonucunda $p < 0.05$ anlamlılık değeri baz alınarak anlamlı ve pozitif yönde ilişkiler bulunmuştur. Ölçeğin güvenirlilik düzeyini ölçmek için iç tutarlık yöntemlerinden Cronbach Alfa kat sayısı hesaplanmış ve kabul edilebilir sonuçlar bulunmuştur. Bu sonuç ölçeğin Türkçe formunun tutarlı bir biçimde çalıştığına işaret etmektedir. Tüm analizler sonucunda Türkçeye uyarlanan Sürekli Umut Duygusu Ölçeğinin umut duygusunun sürekli boyutunu ölçmek için güvenilir ve geçerli bir araçtır ve umut duygusunun sürekli boyutunu etkin bir

şekilde ölçebildiği ortaya çıkmıştır. Bu durum ölçeğin araştırmalarda ve uygulamalarda kullanılabilir olduğunu göstermektedir.

Literatürde umudun tanımlanabilir ve ölçülebilir olması hem sağlıklı hem de hastalığı olan bireyler için önem kazandığı (Snyder,2000), bireylerin hem fiziksel hem de psikolojik sağlıkları üzerinde olumlu etkileri olduğu vurgulanmaktadır (Miller, 2007; Stoner, 2004). Buradan yola çıkarak SUDÖ'nün hem klinik amaçlı hem de araştırmalarda bireylerin umut duygularının düzeyleri belirlenerek çeşitli müdahale ve uygulama programlarının geliştirilmesine katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Ancak bu çalışmanın bazı sınırlılıkları da bulunmaktadır. Örneklem olarak ölçek 18-62 yaş aralığında 300 yetişkine uygulanmıştır ve bunun sonucunda sonuçların genellenebilirliği sınırlıdır. Gelecek çalışmalarda farklı yaş ve sosyo-ekonomik gruplardan daha büyük ve çeşitli örneklemelere uygulanması genellenebilirlik açısından önemli olacaktır. Ortaya konan bulgular, farklı özellikler gösteren gruplarda uygulandığında geçerlik çalışmaları yapılarak güçlenecektir. Ölçeği dolduran kişilerin hangi kültürlerden geldikleri ve nasıl yorumladıkları üzerinde kontrol sağlanamamıştır. Bu durum dilsel ve kültürel farklılıkların etkisini ortaya koyacaktır. Bu sebepten dolayı ölçeğin farklı kültürlere uygulanmasıyla bu durum kontrol edilecek ve aynı zamanda literatüre önemli katkılar sağlayacaktır.

KAYNAKÇA

- Akın, A., Akın, Ü., Gediksiz, E., Sarıçam, H., & Arslan, S. (2012). Bütünleyici Umut Ölçeği Türkçe Formu: Geçerlik Ve Güvenirlik Çalışması. *III. Ulusal Eğitimde ve Psikolojide Ölçme ve Değerlendirme Kongresi*, 19-21 Eylül, Bolu.
- Akman, Y., & Korkut, F. (1993). Umut ölçeği üzerine bir çalışma. *H.Ü. Eğitim Fakültesi Dergisi, Sayı 9*, 193-202.
- Atik, G., & Kemer, G. (2009). Psychometric Properties of Children's Hope Scale: Validity and Reliability Study. *Elementary Education Online*, 8(2), 379-390.
- Bloch, E. (2007). *Umut ilkesi, cilt 1* (çev.. T. Bora). İstanbul: İletişim.
- Büyüköztürk, Ş., Çokluk, Ö., & Köklü, N. (2012): "Sosyal Bilimler İçin İstatistik" (Pegem Akademi Yayıncılık).
- Büyüköztürk, Ş. (2012): "Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı" (Pegem Akademi Yayıncılık).
- Feldman, D. B., & Jazaieri, H. (2024). Feeling hopeful: Development and validation of the trait emotion hope scale. *Frontiers in Psychology*, 15, 1322807. doi: 10.3389/fpsyg.2024.1322807.
- Folkman, S. (2010). Stres, coping and hope. *Psycho-Oncology*, 19, 901-908.
- Herth, K. (1992). Abbreviated Instrument to Measure Hope: Development and Psychometric Evaluation. *Journal of Advanced Nursing*, 17, 1251–1259.
- Kalender, İ. (2017). *SPSS uygulamalı çok değişkenli istatistik teknikleri*. Nobel Yayıncılık.
- Miller, J. F. (2007). Hope: A Construct Central to Nursing. *Nursing Forum*, 42(1), 12-19.
- Özer, B. U., & Tezer, E. (2008). Umut ve olumlu-olumsuz duygular arasındaki ilişkiler. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, (23).
- Sarıçam, H., & Akın, A. (2013). Bütünleyici Umut Ölçeğinin Türkçeye Uyarlanması Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(15).
- Seligman, M. P., & Csikszentmihalyi, M. (2000). Positive psychology: An introduction. *American Psychologist*, 55(1), 5-14. doi:10.1037/0003-066X.55.1.5
- Snyder, C. R., Harris, C., Anderson, J. R., Holleran, S. A., Irving, L. M., Sigmon, S. T., Yoshinobu, L., Gibb, J., Langelle, C., & Harney, P. (1991). The will and ways: Development and validation of an individual-differences measure of hope. *Journal of Personality and Social Psychology*, 60(4), 570-585.
- Snyder, C. R. (1995). Conceptualizing, measuring and nurturing hope. *Journal of Counseling & Development*, 73, 355-360.
- Snyder, C. R. (2000). Hypothesis: there is hope. In C.R. Snyder (Ed.), *Handbook of Hope Theory, Measures and Applications* (pp. 3-18). San Diego: Academic Press.
- Snyder, C. R. (2002). Hope theory: Rainbows in the mind. *Psychological Inquiry*, 13(4), 249–275.
- Snyder, C. R. (2005). Teaching: The lessons of hope. *Journal of Social and Clinical Psychology*, 24(1), 72-84.
- Staats, S., & Stassen, M. A. (1985). Hope: An affective cognition. *Social Indicators Research*, 17, 235–242.

Steen, J. H. (2004). Measuring the efficacy of the Snyder Hope Theory as an intervention with an in patient population (Doctoral thesis). Available from ProQuest Dissertations & Theses (PQDT). (UMI No. 3136238)

Stoner, M. (2004). Measuring hope. In M. Frank-Stromborg & S. J. Olsen (Eds.), *Instruments for clinical health-care research*. Sudbury, MA: Jones and Bartlett Publishers.

Tarhan, S., & Bacanlı, H. (2015). Sürekli Umut Ölçeğinin Türkçeye uyarlanması: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *The Journal of Happiness & Well-Being*, 3(1), 1-14.

Tarhan, S., & Bacanlı, H. (2016). İlkokuldan üniversiteye umut kavramının tanımlanması üzerine nitel bir çalışma. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi*, 4(2), 86-112.

Zournazi, M. (2004). *Umut değişim için yeni felsefeler* (çev. U. Abacı). İstanbul: Literatür.

EKLER**EK1. Sürekli Umut Duygusu Ölçeği**

Yönergeler- Her maddeyi dikkatlice okuyunuz. Aşağıda gösterilen ölçeği kullanarak sizi en iyi ifade eden cevabı yazınız.

1	2	3	4	5	6	7	8
Kesinlikle yanlış	Çoğunlukla yanlış	Çoğunlukla doğru	Kesinlikle doğru

...1-Genellikle umut dolu hissedirim.

...2-Hayatta benim için en önemli olan şeyleri elde etme konusunda umutlu hissedirim.

...3-İşler istediğim gibi gitmediğinde hala umutlu hissedirim.

...4-Çoğu gün umut dolu hissedirim.

...5-Hedeflerim hakkında düşündüğümde umutlu hissedirim

...6-Aksilikler yaşadığımda bile, hala umutlu hissedirim.

Puanlama: Toplam SUDÖ puanı 6 maddenin toplanmasından elde edilir, daha yüksek puanlar daha fazla umudu gösterir.